

Ваврух Марія

кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри КГ та ДДП УАД

**ГРАФІЧНІ ТВОРІННЯ
ЗОРЯНИ ГУЦУЛЯК –
ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ ЇЇ ДУШІ**

Анотація. У пропонованій статті порушуються мистецькі особливості творчості Львівської художниці Зоряни Гуцуляк, яка працює у графічному виді мистецтва, створюючи композиції, які не мають аналогів у сучасній українській графіці. Подається спроба розкрити основні напрямки її творчості, етапи її становлення, та специфіку її самобутньої творчості.

Ключові слова: графіка, підсвідомість, філософічність, містичність.

Аннотация. Ваврух Мария. Графические творения Зоряны Гуцуляк – отпечаток ее души. В предложенной статье рассматриваются особенности творчества Львовской художницы Зоряны Гуцуляк, которая работает в графическом виде искусства, выполняя композиции, не имеющие аналогов в современной украинской графике. Предлагается раскрыть основные направляющие ее творчества, этапы развития, а также ценности и специфику ее самобытного творчества.

Ключевые слова: графика, философичность, мистицизм

Annotation. Vavruk M. The graphic creations of Zoriana Hutsulyak – a reflection of the her soul. This article impinges peculiarities of the works of Lviv's artist Zoriana Hutsulyak, who works in graphic form of art, creating compositions that are unique in modern Ukrainian graphics. Here is described an attempt to discover her basic directions of her creativity, stages of her formation, and especially her distinctive creativity.

Key words: graphics, subconscious, philosophy, mysticism.

У пропонованій статті поставлено мету ознайомити читача із творчістю сучасної львівської художниці Зоряни Гуцуляк, розкрити таємниці її творчості, основні напрямки мистецьких зацікавлень, способи творчого методу.

Результати дослідження. У мистецтво Зоряни Гуцуляк прийшла після закінчення Львівського училища прикладного мистецтва ім. І. Труша (сьогодні Львівський державний коледж декоративного і ужиткового мистецтва ім. І. Труша) та Львівської академії мистецтв, прийшла художником з професійною освітою та серйозними мистецькими планами і намірами. З дитинства захоплювалася живописом, маючи вроджене відчуття кольору та непереборне бажання творити щось своїми руками. Перед художницею у виборі її мистецької дороги стояло не просте завдання: стати оригінальною, незвичною у творчості, бо в іншому разі це було б не серйозно. Стільки усього створено людським генієм у царині мистецтва! Цікавим є той митець, коли він неповторний, коли йому належить творчий винахід. Чим здивує вона?

У період ранньої творчості, період становлення, після закінчення студій у мистецьких навчальних закладах, Зоряна потрапила на навчання до відомого у львівських, і не тільки, мистецьких колах художника-шістдесятника Карла Звіринського. Тоді він після багаторічної перерви відновив свою педагогічну працю у Львівській академії мистецтв. Уроки вчителя, а також глибокі та змістовні бесіди про мистецтво художниця запам'ятала на усе життя. Особливо запали в душу слова митця при одній з останніх зустрічей перед його смертю, у яких він радив «залишатись собою, іти далі у творчості вибраним шляхом, бо особистостей у мистецтві є мало...».

Зоряна Гуцуляк – художниця філософського складу мислення, у її творах емоції, почуття, переживання, увесь її внутрішній світ. Мова її творів побудована на символах, знаках, які не є випадковими, вони – творіння багатовікової історії людства від стародавніх культур до сьогодення. Творчість і сам процес творення для Зоряни є дуже відповідальними, і тому з першого знайомства з її композиціями кидається у вічі колосальний багаж знань, який покладено в основу створених нею графічних аркушів. Ці знання різносторонні – історія, філософія, астрономія, природничі науки, психологія та, звичайно, науки мистецькі.

Коли уважно вдивитися у конфігурацію знаків, що використовуються художницею (солярні чи астральні знаки, безконечник чи меандр, дерево життя, зображення тризуба, хреста та багато інших), можна зауважити деякі закономірності, а саме – їх різні модифікації часто прослідковуємо у творах декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва таких давніх культур та цивілізацій як Стародавнього Єгипту, Месопотамії, Вавилону, Трипілля, Античності та інших.

Як розповідає сама художниця знаки, символи потрапляють у її композиції підсвідомо, наче її рукою та розумом керують вищі сили. Про це розповідає сама художниця наступне: «Щось таке у мене було вже з дитинства. Я могла передбачити події, що стануться з моїми близькими або зі мною. Потім почала надхо-

Надійшла до редакції 31.10.2012

дити інформація. Перед очима з'являлися образи і не зникали, допоки я не довершу картини. Деякі люди не розуміють мене, сміються. Я й сама не можу пояснити цього явища, але воно існує».

Присутність у композиціях астральних та солярних знаків є підтвердженням того, адже сама природа їхнього **неземного** походження є доказом цьому. Одним із дуже давніх за появою у мистецтві є меандр чи безконечник. Його ми зустрічаємо у пізньопалеолітичних творах, знайдених на території України, пізніше – у Трипільській кераміці, у кераміці Античної Греції. Але у творах згаданих культур ці мотиви прив'язані до певної форми. У художниці Зоряни Гуцуляк ми бачимо їх подачу у площинних графічних варіантах і у неї ці мотиви є частинкою орнаментальної композиції із певним змістовим навантаженням.

У багатьох композиціях джерелом натхнення є мотиви, запозичені з природи, а саме рослини. Вони стали ґрунтовним живильним матеріалом для таких творів як «Візит з Всесвіту», 2002, «Жива крапля дощу», 1997, «Дерево життя», 1997, «Довголіття, процвітання, удача», 2010 та інших. У них поряд із звичним строго симетричним прийомом побудови композиції, де присутні солярні знаки, хрести, всевидяче око та інші, філігранно художницею вплітаються ніжні гілочки із стилізованими листочками та квітами.

А у графічних аркушах «Циклічність часу», 2000, «Виклик душі (діалог)», 2001, «Народження рослин», 1997, «Сонце», 2003, слід відмітити присутність творчого винаходу, якому також слугувала природа, але погляд на неї здійснено наче через мікроскоп. Тут художниця складові елементи композицій підпорядкувала строгому ладові, розмістивши їх у характерній для неї ритміці.

Через усю творчість Зоряни Гуцуляк проходить мотив всевидячого ока. Цей мотив використовувався у мистецтві деяких давніх цивілізацій, набуваючи у творах мистецтва певної магічності та містичності, що випливала із релігійних поглядів та догм. Його часто бачимо намальованим на стінах християнських храмів, у іконах. Отже, можемо стверджувати, що це вічний мотив. А яку роль він виконує, яке несе смислове навантаження у роботах художниці? На це запитання відповідає сама художниця: «В роботі «Вічність», так як і в інших роботах, є намальоване око, що для мене означає космічний розум! Така всемогутня сила! Тобто Бог, а для інших народів це Будда, Аллах... Про космічний розум свого часу говорили Вернадський та Ціолковський: З Космічним розумом можна спілкуватися на рівні думок. Це особливо властиве людям з високою інтуїцією і вони можуть одержувати відповіді на свої запитання від енергоінформаційного поля Землі, в словесному або зображувальному вигляді».

Є у художниці твори на тему «Дерева життя». Такий принцип заповнення композиційної площини, характерний для поширеного в українському мистецтві цього мотиву, зустрічаємо і в багатьох інших графічних творах Зоряни («Жива крапля дощу», 1997, «Рівновага», 1996, «Код захисту землі», 1996). У них

здебільшого панує симетричність у графічній мові та чітка врівноваженість крупних та дрібних елементів, що творять загальну композицію. Поява цих творів має також обґрунтоване пояснення, зокрема художниця роздумує: «Є у мене робота «Жива крапля дощу», намалювавши яку, захотілось відкрити Біблію і не спроста, бо відразу прочитала фразу: «Бо стягає Він краплі води, і дощем вони падають з хмари його...», що у певній мірі вплинуло на чітку назву до цієї роботи. А крапля дощу – це вода, яка несе енергію життя для всіх – людей, рослин, тварин, комах, всього Всесвіту. Така ж ситуація відбувалась із роботою «Рівновага». Знову, відкривши Біблію, відразу попадаю на фразу: «... Бо якою ви мірою міряєте, такою відміряють вам».

Окремі аркуші художниці за своїм настроєм, ритмічним ладом елементів композиції, колоритом переукуються з писанковими мотивами. Хоча ми у жодному графічному листі не зустрінемо прямого повтору чи навіть інтерпретації багатого орнаментального мотиву писанки, але її впливи відчуваємо інтуїтивно.

У кольоровій гамі спостерігається не завжди «правильне» чи класичне поєднання кольорів, але традиційно у них існує гармонійне зіставлення теплих і холодних відтінків – жовто-оранжевих та фіолетово-синіх та багатство їхніх тональних нюансів. Композиції художниці є свідченням невичерпності її фантазій, вродженого відчуття професійного заповнення зображувальної площини знаками та символами.

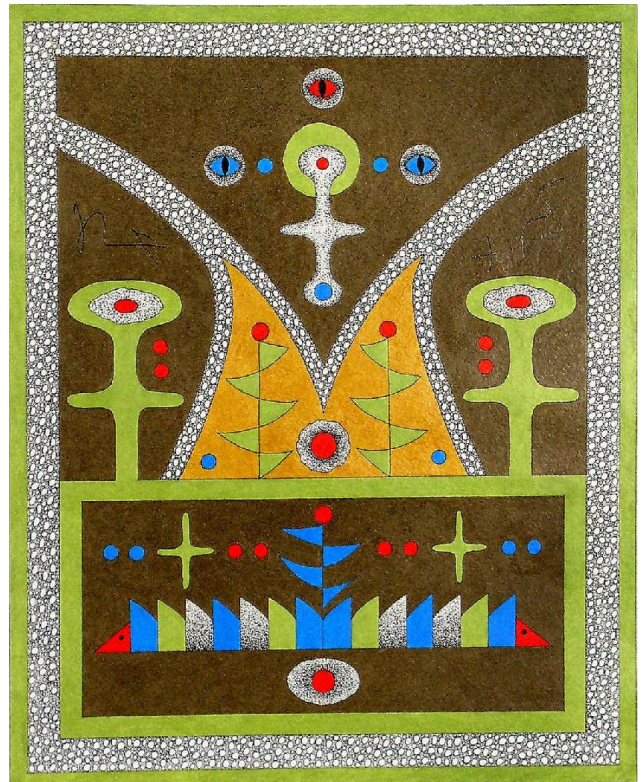
Терпелива праця над кожним твором, якому передують ретельно виконані ескізи, кольоровими олівцями, триває часом кілька тижнів. Кожен новий твір, який глядач час від часу споглядає на різноманітних мистецьких виставках, заставляє його відповідно реагувати, думати над найдрібнішим елементом її твору. Вважаю, що це доволі позитивна риса авторки, коли вона провокує на роздуми шанувальників своєї творчості. Її роботи завжди приємно дивують, часто є несподіванками. На її виставки приходиш, бо знаєш: завжди з творчості художниці можна винести масу емоцій, позитивних думок про речі набагато складніші від дріб'язковостей людських буднів.

Хочеться зауважити, що Зоряна Гуцуляк активний учасник мистецького життя. Вона бере участь у більшості колективних виставок, що організовуються Спілкою художників. Її твори знають і за межами України, завдяки участі у виставках в Італії, Росії, Греції, Іспанії, Франції, Чехії та інших країнах. Від недавнього часу художниця учасник міжнародних пленерів, а саме 7-го Міжнародного пленеру у Словаччині «INSITA-2011», «INSITA-2012», а також І-го Міжнародного пленеру «Виноградна лоза Болгарії -2011», maliarske sympózium «DETVА – 2012».

Підсумовуючи вищесказане, хотілось би зауважити, що як підтверджує світова мистецька практика, творчість таким митців як Зоряна Гуцуляк є не простою для сприйняття пересічним глядачем. У певній мірі він мав би дорівнятися інтелектом, знаннями, зрештою, бути поінформованим у багатьох сферах, щоб збагнути та зрозуміти її графічну творчість. Її твори не просто тішать око глядача професійним ри-

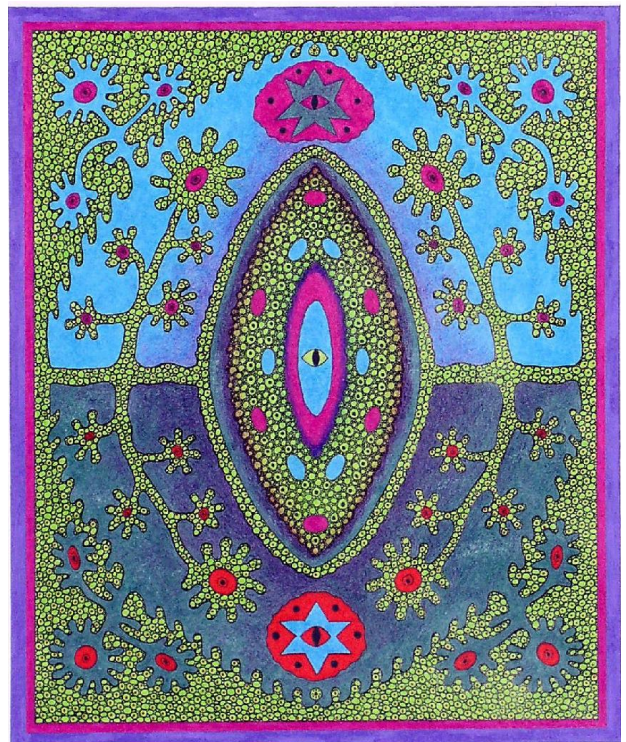
*Жива крапля дощу. 1997, 35x40,
папір, кольоровий олівець*

*Прозріння. 1999, 30,5x37,5,
папір, кольоровий олівець*

*Бумеранг. 1997, 28,5x40,5,
папір, кольоровий олівець.*

*Народження рослин. 1997, 28x33,5,
папір, кольоровий олівець.*

*Пам'ять. 1996, 26x35,
папір, кольоровий олівець.*

*Дерево життя. 1997, 24,5x39,
папір, кольоровий олівець.*

сунком, композиційними ритмами елементів-символів чи естетизмом кольорової гами – вони, як каже сама художниця: «Переважно це послання про те, що люди повинні замислитись над своїми вчинками».

Масмо надію, що з кожним новим твором, який з'явиться у творчому доробку художниці, ми не розчаруємось. Все її ґрунтовне напрацювання, її творчий спадок потребує окремого серйозного дослідження, яке, думаю, зважаючи на унікальність творчого потенціалу художниці, не забариться.

Список використаних джерел:

1. Бражник Олена. Закономірності існування творчої особистості // Вісник ЛНАМ. – 2010. – №21. – С.63-72.
2. Малярство. Кольорова графіка. – Упорядники: З.Гуцуляк, С.Стародубцева. – Львів: Сполом, 2011.